

громадського контролю вже закладені в низці законодавчих актів, якими регулюється правовий статус окремих правоохоронних органів. Зокрема, в Законі України «Про Національну поліцію» в Розділі VIII «Громадський контроль за діяльністю поліції» нормативно визначені такі форми громадського контролю за діяльністю поліції: «отримання та оприлюднення звіту про поліцейську діяльність; контроль за діяльністю керівника поліції та прийняття резолюції недовіри йому; шляхом взаємодії між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування; шляхом залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських» [4].

Слід зазначити, що Законом України від 15 березня 2022 р. «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану» були внесені зміни до Закону «Про Національну поліцію», зокрема, він був доповнений нормою статті 90-1 «Особливості громадського контролю за діяльністю поліції під час дії воєнного стану», якою визначено, що «під час дії воєнного стану громадський контроль за діяльністю поліції, визначений статтями 86–88 та 90 цього Закону, не здійснюється» [5]. Проте такі обмеження не слід сприймати критично, адже мова йде тільки про оприлюднення результатів діяльності поліції та обмеження інформації про форми та методи такої діяльності, що здійснюється з метою неможливості або мінімізації витоку такої інформації та доступу до неї ворога, однак при цьому всі інші форми громадського контролю, зокрема можливість звернення до поліції, залишаються, оскільки стосуються реалізації конституційних прав громадян, і є логічним, що їх використання не може бути обмеженим навіть в умовах військового часу.

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовтня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.

3. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави : Закон України від 19 червня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 46. Ст. 366 (втратив чинність).

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

5. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/486-487

Карина БАЛАЧУК
студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Сергій ЦИГУЛЬСЬКИЙ
доцент кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат історичних наук

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ СЕКТОРА БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Сучасна Україна, країна з віковою історією та багатозаровим культурним спадком, наразі переживає складний період. Попри свій статус демократичної держави, вона стикається з агресією з боку РФ, яка не лише загрожує національній безпеці, а й порушує принципи глобальної стабільності та міжнародних демократичних цінностей. Ця агресія виявляється не лише у військових діях на Сході України, а й у широкому спектрі гібридних

загроз, таких як кібератаки, дезінформація та фінансові маніпуляції. При цьому, всупереч викликам, Україна залишається вірною своїм демократичним ідеалам та принципам правової держави.

У Законі України «Про національну безпеку України» встановлено роль Національної поліції як ключового суб'єкта забезпечення національної безпеки та важливого складового елемента сектора безпеки та оборони. Схоже визначення правового статусу поліції міститься в Законі України «Про національну поліцію». Згідно з цим визначенням Національна поліція України виступає як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, захищає права і свободи людини, інтереси суспільства і держави, бореться зі злочинністю та надає різноманітні послуги, визначені законом, включаючи допомогу особам, які потребують її з різних причин.

У Законі України «Про національну безпеку України» не визначено конкретних завдань поліції як суб'єкта забезпечення національної безпеки, хоча визначається сама Національна поліція як такий суб'єкт. Відповідно, нормативно-правові акти не уточнюють завдань поліції у цій сфері [1].

Закон України «Про національну поліцію», з іншого боку, не визначає поліцію як суб'єкта сектора безпеки й оборони, тому не розкриває конкретних завдань у цьому контексті. Серед завдань поліції відзначаються такі: забезпечення публічної безпеки та порядку; охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з різних причин потребують такої допомоги. Проте згідно зі статтею 97 вказаного закону передбачено надання одноразової фінансової допомоги у випадку смерті або втрати працездатності поліцейського у таких обставинах. По-перше, у випадку загибелі під час участі в антитерористичній операції або виконання заходів з забезпечення національної безпеки і оборони. По-друге, якщо поліцейський став інвалідом внаслідок отриманого під час участі в антитерористичній операції або виконання заходів з забезпечення національної безпеки й оборони поранення, контузії, травми або каліцтва. Також у випадку отримання поліцейським поранення, контузії, травми або каліцтва під час виконання ним службових обов'язків, пов'язаних зі здійсненням повноважень, та основних завдань міліції або поліції, або під час участі в антитерористичній операції чи виконанні заходів з забезпечення національної безпеки та оборони [2].

Так, відсутність визначення Національної поліції як суб'єкта боротьби з тероризмом або суб'єкта сектора безпеки й оборони призводить до того, що законодавець передбачає надання одноразової допомоги у разі загибелі або поранення під час антитерористичних операцій та заходів з забезпечення національної безпеки та оборони. Аналіз окремих положень нормативно-правових актів та результатів діяльності Національної поліції свідчить про те, що вона бере участь у забезпеченні практично всіх аспектів національної безпеки на різних рівнях: стратегічному, тактичному та оперативному. Функції Національної поліції у сфері забезпечення національної безпеки охоплюють адміністративну, оперативну-розшукову та кримінально-процесуальну діяльність. Офіційно визнано, що основною метою Національної поліції є створення єдиного безпечного простору, де кожна людина почуває себе захищеною [3 с. 166]. Одним з пріоритетних та ключових завдань для забезпечення системного захисту національної безпеки України є розвиток сектора безпеки і оборони. Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 затверджена Стратегія національної безпеки України під назвою «Безпека людини – безпека України», яка визначає напрями та завдання реформування й розвитку сектора безпеки і оборони.

Отже, проблема статусу Національної поліції України як суб'єкта забезпечення національної безпеки потребує детального нормативно-правового закріплення. Розроблення концепції механізму забезпечення національної безпеки становить ключову основу для задоволення основних потреб і розв'язання проблем безпеки громадян, а також для протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам країни.

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

3. Загуменна Ю. О. Національна поліція України як суб'єкт забезпечення національної безпеки. *Проблеми сучасної поліцейстики*. 2022. № 22. С. 164–168.